

16 Ιουνίου 2015

Ποιμαντική Ψυχολογία και Ορθόδοξη Θεολογία

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Στην Πατερική Ορθόδοξη Θεολογία μπορεί να μην βρήκαμε πουθενά τον όρο «Ποιμαντική Ψυχολογία» αλλά όλη η Ποιμαντική των Πατέρων είναι Ποιμαντικής Ψυχολογίας Ποιμαντική.

- **Συνέντευξη με τον π. Αντώνιο Ρωμαίο (απόσπασμα)**
- **Περιοδικό 'Ψυχής δρόμοι', τεύχος 1, 2011, εκδόσεις Αρμός.**

Θα θέλατε να εξηγήσετε λίγο περισσότερο τι εννοείτε με την φράση ότι δεν μπορούμε να απολυτοποιήσουμε ούτε την Ορθόδοξη Θεολογία; Μάλιστα δε, θα παρακαλούσα να το κάνετε αυτό με την προοπτική και εν όψει του επιχειρήματος (θέλω να τα συνδέσω αυτά τα δύο) που ακούγεται από ορισμένους πως η Ποιμαντική Ψυχολογία είναι κλάδος που δημιουργήσαν οι ετερόδοξοι και πως η Ορθόδοξη Θεολογία έχει κάτι το ιδιόζον και επομένως δεν χρειάζεται την Ψυχολογία, επειδή υπάρχει όλη αυτή η παρακαταθήκη των Πατέρων κτλ.

Εγώ νομίζω ότι αυτοί οι άνθρωποι που μιλάνε έτσι και παίρνουν τέτοιες θέσεις, ουσιαστικά είναι σαν να παίζουν στρατιωτάκια και να νομίζουν ότι με το παιχνίδι που κάνουν με τα στρατιωτάκια μπορούν να ρυθμίσουν την ζωή και δράση των πραγματικών στρατευμάτων των διαφόρων χωρών. Δηλαδή, δουλεύουν με τίτλους, δουλεύουν με καλουπωμένες έννοιες και αποσπασματικά καλουπωμένες ιστορικές πραγματικότητες τις οποίες κάνουν ταμπού και λησμονούν να κάνουν την διάκριση μεταξύ τύπου και ουσίας, μεταξύ ονόματος και πραγματικότητας, θεωρίας και πράξης.

Στην Πατερική Ορθόδοξη Θεολογία μπορεί να μην βρήκαμε πουθενά τον όρο «Ποιμαντική Ψυχολογία» αλλά όλη η Ποιμαντική των Πατέρων είναι Ποιμαντικής Ψυχολογίας Ποιμαντική. Δηλαδή όταν ο Χρυσόστομος αναλύει τον μεθυσμένο ή τον οργίλο, όταν οι Πατέρες παίρνουν την θέση ότι «τα ακούσια εκ των εκουσίων έχουν την πηγήν και την προαίρεσιν» ή ότι «εν άλλοις πταίομεν και εν άλλοις απολαμβάνομεν» και χίλιες-δύο άλλες θέσεις, όταν ο άγιος Νικόδημος ο αγιορείτης προτείνει τα επιτίμια να εξατομικεύονται ανάλογα με τον χαρακτήρα του ανθρώπου και τόσα άλλα, ουσιαστικά οι Πατέρες εργάστηκαν ποιμαντικοψυχολογικά μόνο που δεν είχαν τον όρο. Την πράξη την είχαν. Δηλαδή μέσα στην Ποιμαντική προσέγγιση και την Ποιμαντική αντιμετώπιση των πιστών ασκούσαν Ποιμαντική Ψυχολογία.

Το θέμα είναι ότι στο σύγχρονο επιστητό, εμείς αναγκαστήκαμε να φτιάξουμε αυτόν τον νέο όρο και να εναρμονίσουμε τις δύο πραγματικότητες, οι οποίες δεν ήταν τότε από πλευράς επιστημολογίας ξεχωριστές, όπως είναι σήμερα, αλλά

στην πραγματικότητα ήταν ενωμένες και ζούσαν μέσα στην πράξη της Εκκλησίας θαυμάσια, λειτουργούμενες ως Ποιμαντική Ψυχολογία από τους Πατέρες. Οπότε για μένα αυτά είναι παραμύθια, τα περί προτεσταντικής προελεύσεως. Δηλαδή είναι όσο θα λέγαμε ότι και η ερμηνεία της Αγίας Γραφής είναι προτεσταντικής προελεύσεως, επειδή έχουμε και υπομνήματα ή ερμηνείες της Αγίας Γραφής και εκ μέρους προτεσταντών. Δηλαδή είναι αστείο πράγμα, δεν με αγγίζει καθόλου. Αυτή τη θέση τη θεωρώ σαφώς εξωπραγματική. Εκτός αν κρατηθώ σε αυτά τα αποσπασματικά ταμπού τα οποία έχουν υιοθετήσει άλλοι.

Σε κάθε περίπτωση εγώ πιστεύω ότι τίποτα ανθρώπινο δεν μπορεί να απολυτοποιηθεί αλλά και αν ακόμα θεωρήσουμε ότι αυτή καθεαυτήν η θεολογική γνώση είναι απόλυτη, δεν υπάρχει περίπτωση ένας και ο αυτός άνθρωπος, στο κλάσμα του χρόνου που ζει πάνω στην γη, να μπορέσει να προσλάβει όλη τη θεολογική παραγωγή, να προσεγγίσει, να κατανοήσει όλη την ορθόδοξη θεολογική παραγωγή και να μπορέσει να ταυτίσει τον εαυτό του με την Θεολογία. Είναι σα να λέει κανείς ότι εκπροσωπεί όλη την θάλασσα γιατί κάποτε κατάπιε μια κουταλιά θαλασσόνερο.

Τώρα, αν περάσουμε στην ποιμαντική πράξη, εσείς από τη μακρά εμπειρία που έχετε μέσα στον εκκλησιαστικό χώρο πώς νομίζετε ότι η ποιμαντική πράξη σήμερα πληρώνει αυτό το σφάλμα που γίνεται, της παραγνωρίσεως της Ψυχολογίας; Πώς ασκείται και με ποιες συνέπειες στους χριστιανούς και πώς θα έπρεπε να ασκείται; Δηλαδή, θα ήθελα να καταλήξω στο τι κάνετε εσείς. Ποια είναι τα κριτήρια, οι άξονες με τους οποίους λειτουργείτε ποιμαντικά.

Εγώ νομίζω ότι το βασικό στοιχείο που λείπει από την σύγχρονη Ποιμαντική, είναι ότι θέλουμε να έχουμε τα μέγιστα δυνατά αποτελέσματα με την μέγιστη δυνατή μείωση των προσπαθειών. Και ειδικότερα θέλουμε να μην δίνουμε χρόνο στους ποιμαινόμενους και θέλουμε να βρίσκουμε τρόπο που να τους βοηθάμε χωρίς να μας αφαιρούν τα προσωπικά μας αγαθά του χρόνου, του χρήματος, της ελευθερίας κτλ. Τελικά για να κάνει κανείς Ποιμαντική πρέπει να έχει την θέση του ποιμένος και για να έχει την θέση του ποιμένος δεν μπορεί παρά να έχει την θέση της αγάπης. Δηλαδή μια αγάπη όπως την σάρκωσε ο ενανθρωπήσας Κύριος Ιησούς Χριστός, που σημαίνει βασικά ότι ηγεμονία πνευματική δεν μπορεί να υπάρξει με άλλα σκήπτρα παρά μόνο με τον σταυρό και το λέντιο. Εμείς θέλουμε να κάνουμε Ποιμαντική χωρίς σταυρό και χωρίς λέντιο.

Με αυτή την έννοια λοιπόν εγώ από μικρός αποφάσισα, εφόσον δόθηκα στους ανθρώπους και στην Εκκλησία, να διαθέτω τον χρόνο μου και τον δυναμισμό μου στους ανθρώπους. Να τον διαθέτω για κατανόηση πρώτον και για υποβοήθηση πλέον της σχέσεως τους με τον Θεό. Δεν θέλω να πιστεύω ότι ουσιαστικά τη

σχέση του κάθε ανθρώπου με τον Θεό την ρυθμίζει ο πνευματικός. Την ρυθμίζει ο ενδιαφερόμενος ποιμαινόμενος άνθρωπος και ο Θεός. Εγώ αισθάνομαι ότι ο πνευματικός πρέπει να είναι ένας παράγων εξομαλύνσεως της σχέσης του ποιμαινόμενου προς τον Θεό, τότε που αυτή η σχέση δεν λειτουργεί ή δυσλειτουργεί.

Και από αυτής της πλευράς μέσα στην σημασία της εξομαλύνσεως της σχέσεως του ποιμαιομένου με τον Θεό, διαβλέπω ακριβώς, ότι την εξομάλυνση την βοηθάει και ο παράγοντας της Ψυχολογίας. Δεν φτάνει να είναι μόνο η «παπαδική θεολογία», γιατί δυστυχώς κάθε παπάς, ο καθένας από μας έχει και την θεολογία του- και μάλιστα απολυτοποιημένη - και εκεί χρειάζεται πολλή προσοχή.